

Durmuş Hocaoğlu

Darwinizm, İnsan ve Dil: IV

Yeniçağ, “Analiz”., 31 Mart 2006, Cuma., s.08
“Analiz” Sıra No: 375; 2006-037; Mart-13

YENİÇAĞ

Bütün evrimci teorilerin en büyük sıkıntısını ana hatlarıyla iki başlık altında toparlayarak hülâsa etmek mümkündür: 1: Evrim’in mekanizmasının gayesiz, rastlantısal oluşu; 2: Hayvan’dan İnsan’a geçişteki kritik noktanın çelişkili açıklaması.

Evrim’in mekanizmasının gayesiz, yâni, tesâdüfî, rastlantısal oluşu, bu teori için temel bir felsefî çıkış noktası niteliği taşımaktadır. Zîra, evrimde bir gaye (telos) bulunduğunu kabul etmek, yâni Teleolojizm (Gayecilik), doğrudan veya dolaylı olarak, o gayeyi varlık âlemine vaz’ eden ve yürüten bir varlığı, yâni Yaratıcı’yı ve yine bunun bir neticesi olarak da Yaratma’yı kabul etmeyi zarûrî kılacaktır. Öyle ya; mâdem ki bir gaye var, bu gaye Tabiat’ın kendi içinde (içkin, mündemiç, immanent) olamaz; aksi hâlde, bu, bizzat Tabiat’ın kendisinin zî-şuur (bilinçli) ve müdrîk olduğunu kabul etmektir ki bu da imkânsızdır; öyleyse Tabiat’taki bu gaye, O’nun üstünde, O’nu aşan tabiat üstü (aşkın, müteal, transandantal) ve ulaşılamaz (numenal) bir — ve tek — varlığa, yâni Tanrı’ya giden yolu açacaktır. İmdi, tabîîdir ki Tanrı, ilmî bir faktör olarak devreye sokulamaz; burası doğru; çünkü bu, Tanrı’nın fenomenalleştirilmesi, tecrübe alanına indirgenmesi demektir ki bu da bizzat ve bizâtihi numenal olan Tanrı kavramı ile çatışır. Ne var ki bilimin giremediği bu sâhaya felsefe girer ve aynı soruyu sorar: Tabiat’ta bir gaye yok ise, o takdirde nasıl olur da, tamâmiyle tesâdüfî gelişmeler zincirinden mürekkep evrim denen şey, hiç aykırı örnekler yaratmadan muntazaman ilerler? Bu, Ludwig von Bertalanffy’nin, Tanrı kavramını telâffuz etmeksizin, “*evrim sorununun can alıcı noktası burada yatıyor*” dediği husustur[1]. Gerçekten de “sorun”un canalıcı noktası burasıdır; çünkü, hâlâ kaya gibi dimdik duran Termodinamik’in II. Kanunu ve Entropi, tabiattaki tabîî, yâni “kendiliğinden” gelişen süreçlerin, sûret-i kat’iyyede dâimâ ve dâimâ ve istisnâsız olarak Entropi’yi artıracak şekilde, yâni, yüksek bir düzenlilik hâline alçak bir düzenlilik hâline doğru gitmekte olduğunu, bunun aksinin ancak tabiata dışarıdan müdâhale ile mümkün olabileceğini göstermiş olup bu kanuna da bütün cansız tabiat aynıyla riâyet etmektedir; ancak canlılardır ki bu ameliyeyi tersine çalıştırır, yüksekten alçağa değil alçaktan yükseğe doğru giden, yâni Entropi’yi arttıran değil azaltan bir süreç geliştirirler[2]. İmdi canlılar âleminde bir evrim var ise, bu, zaman skalası üzerinde müteahhiren ortaya çıkan daha mütekâmil bir canlı türün bir alttakine göre daha yüksek bir düzenlilik hâlinde olması demektir ki bu da mekanik kanunlara aykırıdır ve aynıyla Ludwig Boltzmann’ın $S = k \ln W$ şeklinde ifâde edilen kanununa da.

Darwinistlerin ekseriyeti için Darwin’in teorisi ateizme sağlam bir istinad teşkîl edeceği düşüncesiyle müreccah sayılmaktadır ve tabiatta “gaye”yi reddeden bu teori, paradoks oluşturacak tarzda böyle bir felsefî / ideolojik “gaye” için kullanılmaktadır, mahz ilmî olduğu için değil; ancak bu noktada Darwin’in kendisinin, çalışmalarını böyle bir maksada mâtûfen bilkast tanrıtanımazlık üzerine binâ ettiğini söylemek zordur. Bu keyfiyeti yorumlayan Robert B. Downs şunları yazmaktadır[3]:

Darwin'in yaşı ilerledikçe din konusundaki görüşleri de değişti. Gençliğinde özel yaradılış fikrini hiç tartışmasız kabul ediyordu. Life and Letters adlı kitabında "İnsan uzak gelecekte şimdikinden çok daha mükemmel bir varlık olacaktır" diyordu.

Sonra şu fikirleri de ilâve ediyordu:

Tanrının varlığı hakkında hislere değil akla bağlı bir başka nokta da, çok önemli bir konu olarak beni etkiliyor. Bu muazzam ve harikulade evreni, çok geriye ve çok ileriye bakabilme kabiliyeti bulunan insan da dahil olmak üzere, kör tesadüf veya zaruretın eseri olarak görmek çok güç, hattâ imkânsızdır. Böyle düşününce bir dereceye kadar insanınkine benzeyen zihin sahibi bir İlk Sebep aramak zorunda kalıyorum; bu bakımdan Theist sayılabilecek bir insanım. Hatırladığıma göre, Türlerin Kökeni'ni yazdığım zaman bu inanç bende çok kuvvetliydi. O tarihten beri yavaş yavaş ve birçok dalgalanmalarla, zayıfladı. Ama o zaman da şu şüphe ortaya çıkıyor: Fakat, benim tamamıyla inandığıma göre, en aşağı hayvanlarınkı kadar basit bir zihinden çıkmış olan bir akla, böyle büyük bir sonuç çıkardığı zaman, güvenilebilir mi?

Darwin bu noktada çaresizlik içinde ellerini açıyor ve şunları söyleyerek sözünü bitiriyor:

Böyle karmaşık meselelere en ufak bir ışık tuttuğumu dahi iddia edemem. Her şeyin başlangıcındaki sır bizim için çözülemez bir halde duruyor; şahsen ben bir agnostik olarak kalmaktan memnunum.

★ ★ ★

Bu vaziyette Darwin'in alelumum mânâsıyla darwinist olmadığı dahi söylenebilir; fakat beri yandan, aynı husus Marksistler için tam tersine, kesin bir zarûret olarak ortaya çıkmaktadır.

[1] Teoman Duralı., *Canlılar Sorununa Giriş*., İ.Ü. Edebiyat Fak. Yay., İst., 1983., s.93;

[2] Bu konuda nâdir bir teknik çalışma için, bkz: Leo Szilard., "On the Decrease of Entropy in a Thermodynamic System by the Intervention of Intelligent Beings"., *Behavioral Science*., 9:4., 1964: October., pp.301-310;

[3] Robert B. Downs., *Dünyayı Değiştiren Kitaplar*., Çev.: Prof. Dr. Erol Güngör., Tur Yay., İst., 1980 içinde, Bölüm: 14: "Charles Darwin: Türlerin Kökeni"., s.289-290

